

IKKE-POSTALT POSTSTEMPEL

av
Tore Haga

Overskriften kan helt klart oppfattes som selvmotsigende, men hva skal en gjøre når en trenger en kort og fyndig tittel med smell i? Hva som ligger bak, vil nok bli klart for den som gidder å lese videre. Jeg tror likevel jeg alt nå skal avsløre at det dreier seg om et stempel som Posten brukte til annet enn postbehandling, men som av en eller annen grunn fant veien til et følgebrev.

For ikke så lenge siden hadde jeg en artikkel i NFT om firkantede tollpoststempler på følgebrev. Fra ett av Selskapets medlemmer i England fikk jeg etterpå påvist et annet firkantet dato-stempel på ett av Postens tjenestekort i 1920, som hadde vært oppe på auksjon. Teksten var Kristiania Postkontor Pakkeavdeling I. Det hadde ikke noe med tollpost å gjøre, og det var nok ikke til bruk på f.eks. følgebrev. Det må ha vært avdelingens tjenestestempel, her brukt i anledning svar på en adresseforespørsel fra Arendal Postkontor. Jeg kan ikke vise dette, da vår venn i England ble overbudt på det heftigste, og objektet gikk til en ukjent.

Når jeg gjør et visst nummer av nevnte tilfelle, er det for å vise tilfeldighetenes spill. Bare en ukes tid senere kom det på auksjon et tysk følgebrev med et firkantstempel fra Kr.sand S. Postkontor. I auksjonslisten var dette omtalt som ankomststempel.

The image shows a historical German customs and postal form, titled "Pakettarte • Bulletin d'expédition". The form is divided into several sections:

- Top Left:** "Abschnitt Coupon" section with instructions in German and French. It includes a circular postmark from Hamburg dated 27.7.1927.
- Top Center:** "Zum Aufleben des Aufgabezettels" section with handwritten number "799" and "Hamburg 9 569".
- Top Right:** A 20-cent postage stamp from Hamburg, dated 27.7.1927, with a circular postmark.
- Middle:** "Pakettarte • Bulletin d'expédition" section with fields for "Pakete", "Zollinhaltsverklärungen", and "Bescheinigungen". It includes a large blue handwritten "PAKET" and a rectangular postmark from Kristiania dated JUL 1927.
- Bottom Left:** "Name und Wohnung des Absenders" section with handwritten address: "Trines Tholero, 1/2 Rindal, Vossengen 27".
- Bottom Center:** "An Fri Kønille Tholero, A, Norwegen, Kristiansand S." section.
- Bottom Right:** "Gewicht" section with handwritten "8 kg" and "Postnummer" section with handwritten "72780V".
- Bottom:** "Auszufüllen von der Eingangs-Postanstalt" section with a circular postmark from Kristiansand dated 5.7.27.

Jeg var så heldig å få tilslaget på dette følgebrevet med bl.a. et fint Bureau de Mer Kristiansand - Frederikshavn B. Det ble nokså raskt klart at firkantstempelet fra Kristiansand ikke var noe ankomststempel. Det ser mer ut som et arkivstempel. Ser vi på følgebrevets gang fra Hamburg 2.7.27 via Flensburg den følgende dag og Bureau de Mer dagen etter det igjen, burde sendingen ha vært fremme i Kristiansand allerede 5.7.27. Firkantstempelet er imidlertid datert 12. juli 1927, som

kan sees hvis man blåser det opp og ser godt etter, altså en uke etter formodet ankomst. Noe egentlig ankomststempel finnes ikke.

Jeg antar at det er vanlig å arkivere følgebrev etter at mottaker har levert det inn hos Posten i bytte mot pakken, men jeg trodde at det da skjedde relativt uformelt uten påføring av stempel med journalnummer - i dette tilfellet j.nr. 315R. Og på baksiden ser man at mottaker ikke har kvittert. Hentet hun ikke pakken?

Verfügungen des Absenders. ♦ Instructions à donner par l'expéditeur.
Falls das umstehend bezeichnete Paket nicht ausgehändigt werden kann, beantrage ich!¹⁾
Pour le cas où la livraison du colis décrit au recto du présent bulletin ne pourrait avoir lieu, je demande¹⁾

Res. H. Car. Hansen *Zürich*
Norvegisch Anwaltsbüro
50
(Unterschrift des Absenders) ♦ (Signature de l'expéditeur)
H. Car. Hansen

¹⁾ Der Absender ist verpflichtet, auf der Rückseite der Pakettarte und auf dem Paket anzugeben, was mit seiner Sendung im Falle der Unzustellbarkeit geschehen soll.
L'expéditeur est tenu d'indiquer au verso du bulletin d'expédition et sur le colis, la manière dont il doit être disposé de son envoi en cas de non livraison.
Es sind nur folgende Verfügungen zugelassen:
Les dispositions suivantes sont seules admises:

- a) daß das Paket sofort zurückgeschickt werde;
que le colis soit immédiatement renvoyé;
- b) daß das Paket nach einem anderen Orte zur Aushändigung an den möglichen Empfänger nachgeschickt werde;
que le colis soit réexpédié au même destinataire dans une autre ville;
- c) daß das Paket einem anderen Empfänger zugestellt werde;
que le colis soit remis à un autre destinataire (eventueller Nachnahmebetrag oder gegen Zahlung eines geringeren Betrages);
- d) daß das Paket unzustellbar gemeldet werde;
que le colis soit signalé comme tombe en rebut;
- e) daß das Paket auf seine Rechnung und Gefahr verkauft werde;
que le colis soit vendu à ses risques et périls ou traité comme abandonné.

Pakete, über die der Absender keine Verfügung getroffen hat, sind innerhalb der vorgeschriebenen Frist von 14 Tagen zurückgeschickt zu werden.
Les colis pour lesquels l'expéditeur n'a pas donné d'instructions sont renvoyés dans un délai réglementaire de 15 jours.

Wünscht der Absender, daß das Paket nicht nachgeschickt werden soll, so ist dies auf der Vorderseite der Pakettarte und auf dem Paket anzugeben. Das gleiche gilt für den Fall, daß der Absender wünscht, daß das Paket in einer kürzeren als der vorgeschriebenen Lagerfrist an ihn zurückgeschickt werden soll.
L'expéditeur qui désire que le colis ne soit pas réexpédié doit l'indiquer par une annotation sur le bulletin d'expédition et sur le colis. Il en est de même s'il désire que le colis lui soit renvoyé dans un délai plus court que le réglementaire.

Bescheinigung der Empfängers. ♦ Récépissé
Unterzeichneter bescheinigt, umstehend bezeichnetes Paket empfangen zu haben.
le colis désigné au recto du présent bulletin.
le colis designés

Ort den 192.....
A le

(Unterschrift) ♦ (Signature)

På baksiden finner man også avsenders forholdsordre. Såvidt jeg mener å kunne tyde denne, går den ut på at dersom pakken ikke ble avhentet, skulle den sendes tilbake til avsender, og at denne brukte adressen til den norske sjømannskirken i Hamburg. Hvis pakken ble returnert, skulle ikke følgebrevet følge med? Normalt skulle vel det finne sted, men avvik skjer. Det kan tenkes at det var nettopp slikt avvik som hadde skjedd her, retur eventuelt med følge av annen dokumentasjon.

Nå kan det også tenkes et par andre scenarier. Det ene er at pakken aldri kom frem til Kristiansand. Hvis etterlysning ikke førte til noe, var det kanskje ikke annet å gjøre enn å arkivere følgebrevet, sammen med en rapport (men allerede etter en uke?). Eventuelt at pakken var sterkt skadet og kondemnabel, slik at mottaker vegret seg for å motta den.

Et annet er at pakken nok kom frem i god behold, men at følgebrevet da manglet. I så fall kunne postkontoret utstede nødfølgebrev. Mottaker hentet pakken og kvitterte på nødfølgebrevet. I andre slike tilfeller har det gjerne vært notert "Nød" på det originale følgebrevet når det kom til rette, som en forklaring på hva som hadde skjedd. Kan det tenkes at på denne tid og dette sted ble fulgt en praksis med journalstempel og rapport for kontorets arkiv?

Andre gode forklaringer imøteses med takk.